

24. Slovo papy Ivana Pavla II vygoloshene do vladky uchasykiv VI Zvyčajnogo Synodu 5 zhovtnja 1989 roku // Visti z Rymu. – 1989. – № 10. – S. 3.
25. TSDAGO Ukrainy. – F. 1. – Op. 32. – Spr. 2555.
26. TSDAVO – F. 4648. – Op. 7. – Spr. 443.
27. Zajava Rady v spravah religij pry Radi ministriv URSR // Ukrain'ska Presova Sluzhba. – 1989. – № 12. – S. 1–2.
28. Maslova I.I. Sovet po delam reliagaj pri Sovete ministriv SSSR i Russkaja Pravoslavnaja Tserkov' (1965–1991 gg.) / I.I. Maslova // Otechestvennaja istoria. – 2005. – № 6. – S. 52–53.
29. Kolesnyk M. Vyhid z tupyka / M.Kolesnyk // Ljudyna i svit. – 1990. – № 1. – S. 9–10.
30. Zajava Komitetu zahystu UKTS vid 4.12.1989 // Ukrain'ska Presova Sluzhba. – 1989. – № 12. – S. 3.
31. The pope – Gorbachev summit // Keston News Service. – 1989. – № 340. – S. 16.
32. Intervju z upovnovazhenym Rady u spravah religij pry Radi ministriv URSR po L'viv's'kij oblasti Ju.Ju. Reshetylom // Ljudyna i svit. – 1990. – № 2. – S. 33–35.
33. Intervju z pershyim sekretarem sekreterem L'viv's'kogo mis'komu partii V.O. Volkovym // Ljudyna i svit. – 1990. – № 2. – S. 29–31.
34. Zajava Blazhennishogo Myroslava Ivana (Ljubachiv's'kogo) vid 2 grudnja 1989 roku // Vyzvol'nyj shljah. – 1990. – № 6. – S. 710–711.
35. TSDAVO. – F. 4648. – Op. 7. – Spr. 546.
36. Statut Ukrain'skoi Katolytskoi Tserkvy zatverdzhennyj // Vira bat'kiv. – 1991. – 23 chervnja. – S. 1.

Bublyk T. T., assistant professor of the Department of Church history, Ukrainian Catholic University (Ukraine, L'viv), tarbublyk@gmail.com

Evolution of Relations between Ukrainian Greek Catholics and Soviet Authorities (1985–1989)

The article discusses the activation of the movement for the legalization of the Ukrainian Greek Catholic Church in 1985–1989. It focuses on the relations between the Soviet State and the Church amid social and political transformations in the late USSR. In particular, it traces the evolution of views on the issue of the UGCC legalization, under the influence of internal and external factors, from complete rejection to recognition of such a possibility. It also analyzes the context and the peculiar features of the momentous statement of the Council for religious affairs of the Ukrainian SSR of November 29, 1989.

Keywords: Ukrainian Greek Catholic Church (UGCC), Soviet authorities, legalization, Council for religious affairs.

Бублык Т. Т., ассистент кафедры церковной истории, Украинский католический университет (Украина, Львов), tarbublyk@gmail.com

Эволюция отношений греко-католиков и советской власти (1985–1989)

Рассматриваются события, связанные с активизацией движения за возрождение Украинской Греко-Католической Церкви. Автор сосредоточил свое внимание на государственно-церковных отношениях во время общественно-политических трансформаций в Советском Союзе. Анализируются взаимоотношения греко-католиков с органами партийной и государственной власти в 1985–1989 годах. На этом основании делается вывод об эволюции взглядов касательно легализации под давлением внутренних и внешних факторов: от полного отрицания до признания. Также представляются содержание и особенности заявления Совета по делам религии при Совете Министров УССР от 20 ноября 1989 года.

Ключевые слова: греко-католики, советская власть, легализация, Заявление Совета по делам религий.

* * *

УДК 94(477)*94(437.1/2)

Корсак Р. В.

кандидат історичних наук, доцент
кафедри туристичної інфраструктури і сервісу,
Ужгородський національний університет
(Україна, Ужгород), korsakr@inbox.ru

УКРАЇНСЬКО-ЧЕСЬКІ ВІДНОСИНИ В ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ КОНТЕКСТ СПІВПРАЦІ (2000–2012 РР.)

Уперше в українській історіографії здійснено комплексний аналіз дослідження українсько-чеської торговельно-економічної співпраці в умовах розви-

тку трансформаційних процесів Центрально-Східної Європи (2000–2012 рр.). З дослідження віддано перевагу історичним методам дослідження: історико-генетичному, історико-порівняльному, історико-соціологічному, історико-діахронному, емпіричному аналізу тощо. Основні дослідження стосуються архівних матеріалів, опублікованих документів та праць українських дослідників.

В умовах серйозних геополітичних змін у Європі Чеська Республіка залишилася важливим політичним і економічним партнером України. У цей чергу, Чехія розглядає Україну як європейську країну. Її політична стабільність у Центрально-Східній Європі, підтримка чеською Україною інтегруватися до європейських та євроатлантичних структур.

Автор дійшов висновку, що торговельно-економічні відносини між країнами внутрішні проблеми, що існують в Україні, а саме: 1) недостатність європейської політики, яка проявлялася у придушенні політичних опонентів; 2) соціальна нерівність, що стала перешкодою в досягненні внутрішньої залагоженості українського суспільства; 3) радянське минуле, яке істотно впливало на співробітництво з Чехією.

Ключові слова: Україна, Чехія, ЄС, НАТО, Вишеградська група, Ямбурзька угода, українсько-чеські торговельно-економічні відносини, політична співпраця.

Україна, будучи європейською державою, перебуває у складній системі зовнішньополітичних відносин. Кордони України спонукають до вироблення такої геополітичної стратегії, яка враховує політичний досвід та об'єктивні реалії сучасної доби. Торговельно-економічне співробітництво з Чеською Республікою та іншими країнами-членами "Вишеградської четвірки" є пріоритетним напрямом зовнішньої політики для України. Українсько-чеські торговельно-економічні відносини в умовах розвитку євроінтеграційних процесів в Україні та Чеській Республіці, їх становлення, розвиток і перспективи не є предметом широкого кола спеціальних наукових досліджень. Серед праць можна виділити дослідження С.Устича [10], О.Цуп [12], Л.Кіцили [9], П.Федурця [11], О.Гетьманчука [8], П.Черника [13], в яких розглядаються політичне співробітництво України і Чехії та деякі аспекти економічної співпраці. Тому в даній публікації уперше в українській історіографії робиться спроба дослідити українсько-чеську торговельно-економічну співпрацю за період 2000–2012 рр.

Українсько-чеське торговельно-економічне співробітництво 2000–2012 рр. характеризувалося подальшим поглибленням і розвитком. З наближенням вступу до ЄС, чеська сторона значно активізувала діяльність щодо захисту національних виробників від конкурентного імпорту закордонної продукції. Так, якщо у період 1998–2000 рр. було проведено три антидемпінгових розслідування і лише по одному (імпорт цукру) були введені обмежувальні заходи, то у 2001–2002 рр. було розпочато десять обмежувальних розслідувань [1, с. 3–5; 2, с. 1–4; 3, с. 8–10]. Конкретні заходи, вжиті чеською стороною в напрямі захисту внутрішнього ринку від імпорту продукції, в більшій мірі торкалися товарів традиційного українського експорту – продукції хімічної та металургійної промисловості. Стосовно експорту нітрату амонію захисні заходи носили дискримінаційний характер по відношенню до країн-виробників зазначеної продукції. Внаслідок приєднання з 1 травня 2004 р. ЧР до єдиного митного простору ЄС змінився торговельний режим з Україною, умови доступу на ринки двох країн ставали нерівними і більш жорсткими для українських експортерів. Тарифні та кількісні обмеження ЄС розповсюджувалися на більш широкий перелік товарів, порівняно з тими, що були у ЧР до вступу. Відносно імпорту української продукції після вступу ЧР до ЄС почали діяти 8 антидемпінгових заходів, запроваджених Євросоюзом. Найбільший

вплив мали односторонні кількісні обмеження з боку ЄС стосовно імпорту української металургійної продукції, зокрема гарячекатаного прокату. Вже в перший рік членства Чехії в ЄС втрати українських експортерів від обмежень склали близько 25–26 млн. дол. США. Негативний вплив на рівень українського експорту та стан ділової активності мало також запровадження ЧР відповідно до нових вимог нетарифних обмежень, технічного, санітарного, фітосанітарного і ветеринарного контролю щодо сільськогосподарської продукції українського походження. Внаслідок підвищення вимог до технічного стану транспортних засобів, що в'їжджають на територію нових членів ЄС, ускладнилася робота українських перевізників на ринку транспортних послуг ЧР, що призвело до часткового усунення їх з цього ринку [4, с. 2–3; 5, с. 1–2; 6, с. 3].

Із посиленням економік двох країн відбувалося динамічне зростання товарообігу. Обсяг торгівлі між Україною та Чехією за українською статистикою у 2012 р. у порівнянні з 2002 р. зріс у 4,8 рази і становив відповідно 1953,8 млн. дол. США та 403,2 млн. дол. США. Найбільшим товарообіг був у передкризовому 2008 р. – 2046,9 млн. дол. США. Ще більше він зріс за чеською статистикою – у 5,7 рази і становив 2852,3 млн. дол. США та 502,9 млн. дол. відповідно. Український експорт до ЧР за цей же час зріс за українською статистикою у 3,4 рази, імпорт в Україну з Чехії – у 5,6 рази більше. Таким чином, переважаючими темпами зростав імпорт з Чехії. У 2002 р. він перемажав український експорт у 1,2 рази, а у 2012 році – у 1,8 рази. Такий розрив у торговельних потоках ще раз підтверджує: 1) нерівні умови доступу на ринки двох країн і більш жорсткі для українських експортерів; 2) переваги чеської економіки над українською; 3) відсутність структурної перебудови економіки в Україні, що практично вичерпало її експортні можливості. Вони вже декілька десятиріч базуються на можливостях металургійної та хімічної промисловості; 4) різний рівень інвестування в економіку двох країн. В українську економіку на 2011 р. було інвестовано 65,49 млрд. дол. США, а у чеську – 141,19 млрд. дол. США, або у 2,9 рази більше.

Кризовими для українського експорту були 2006 р., коли його рівень досяг мінусових значень у порівнянні з попереднім роком, та 2009 р. – внаслідок світової фінансово-економічної кризи обсяги товарообігу скоротилися наполовину [7, с. 4; 19, с. 296–299]. Після деякого зростання у 2010–2011 рр. експорту товарів з України до ЧР у 2012 р. знову відбулося його зниження на 16%, що свідчить про ще неподоланість кризових явищ у економіці України [20, с. 212–213; 14, с. 49; 15, с. 47–48].

Протягом 2000–2012 рр. проблемним питанням у двосторонніх відносинах були розбіжності у статистичних даних товарообігу двох країн, які повністю викривляють реальний стан співробітництва, не дають можливості здійснювати належний захист українських експортерів та можуть бути наслідком різного роду зловживань і слугувати уникненню від оподаткування, тощо. Серед тих, що найбільше впливали на партнерські відносини, також слід вирізнити такі як: 1) відсутність з боку української сторони конкретних дій по виконанню зобов'язань передбачених “Ямбурзькими угодами”;

2) несвоєчасні розрахунки та довготривалі борги українських підприємств за поставлену з Чехії продукцію та обладнання; 3) невиконання українськими суб'єктами господарювання зобов'язань з погашення кредитів, наданих чеською стороною; 4) невизначеність української сторони щодо використання чеських кредитів для фінансування експорту товарів та послуг із Чеської Республіки в Україну відповідно до Угоди між урядами двох країн, ратифікованої Законом України від 24.03.98 № 209/98; 5) порушення чеською стороною авторських прав щодо обслуговування авіаційної техніки українського виробництва та інше; 6) не вирішеність питань з українськими заробітчанами [16, с. 198–199; 17, с. 196–197].

Важливе значення для розвитку двосторонньої співпраці мала діяльність міжурядової українсько-чеської Комісії з питань торгівельно-економічного співробітництва, яка почала діяти на постійній основі з 1996 р., а після набуття Чехією членства в ЄС – міжурядова українсько-чеська Змішана Комісія з питань економічного, промислового та науково-технічного співробітництва. Попри всі наявні недоліки, можна стверджувати, що міжурядова українсько-чеська Змішана Комісія з питань економічного, промислового та науково-технічного співробітництва протягом 2000–2012 рр. залишається дієвим інституційним, експертним, регулярним органом у виробленні напрямів та розширенні, удосконаленні і поглибленні двосторонніх торговельно-економічних відносин. Саме на Комісії вдавалося знаходити порозуміння у вирішенні складних питань у взаємній торгівлі та знаходити спільні інтереси у реалізації важливих інвестиційно-привабливих проєктів. Так, починаючи з 2001 р. на засіданнях українсько-чеської Комісії було схвалено та реалізовувалося близько 60 проєктів двостороннього співробітництва в транспортній і енергетичній сферах, машинобудуванні, сільському господарстві та налагоджувалися коопераційні зв'язки [2, с. 10].

Суттєвим недоліком у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності України є вузьковідомчий підхід, недостатня поінформованість експортерів про пріоритетні напрями та спільні проєкти співпраці, зволікання відомств у організації виконання домовленостей. З цих причин у порядку денному двосторонньої Комісії питання повторюються від засідань до засідань, а окремі спільні проєкти роками знаходяться на опрацюванні. У закритому режимі знаходиться зміст більшої частини чинної договірно-правової бази, Протоколів засідань Комісії, не оприлюднювалися погоджені на засіданнях Комісії спільні проєкти. Українські експортери недостатньо інформуються про пріоритетні напрями співробітництва.

У результаті історичного і теоретико-методологічного аналізу українсько-чеського торговельно-економічного співробітництва протягом 2000–2012 рр. можна зробити ряд узагальнень:

1. Трансформація суспільно-економічних відносин та перебіг державних реформ у ЧР, Польщі, Угорщині та Словаччині відбувалися значно швидше ніж в Україні, оскільки їх проведення підтримувала більшість чеського суспільства та політичних сил країни.

2. Реформування українського суспільства відбувалося непослідовно. Політична еліта країни не була готова до радикальних суспільно-економічних перетворень, а ліві політичні партії гальмували їх проведення, що спричинило відставання України від Чехії в розвитку демократизації суспільства.

3. Правовою базою співробітництва Чехії з Євросоюзом була "Європейська Угода", яка декларувала прагнення країни вступити до Євросоюзу.

4. Правовою базою співробітництва України з Євросоюзом була Угода про співробітництво між ними, яка не декларувала прагнення вступу нашої країни до Євросоюзу.

5. Незважаючи на те, що Україна не є членом ЄС, Чехія, як і Польща, Словаччина та Угорщина, ставши членом Євросоюзу, свідомо вела перебудову українсько-чеського міждержавного співробітництва відповідно до вимог ЄС.

6. Співробітництво між двома країнами відбувалося у форматі "Україна-Чехія-Євросоюз".

7. Основними галузями українсько-чеського торговельно-економічного співробітництва було машинобудування, важка промисловість, хімічна промисловість, легка і харчова промисловість, будівельний комплекс, транспортні комунікації.

8. Вирішальним фактором розширення масштабів і удосконалення товарної структури торгівлі Чехії з Євросоюзом виступав західний капітал, інвестований у промислове виробництво країни. Підприємства з іноземним капіталом у зовнішньоторговельному обігу забезпечували 70–80% сукупного експорту Чехії.

9. Після вступу Чехії до Євросоюзу для України було важливим зміцнити зовнішньоекономічні зв'язки з Чехією, утримати і зміцнити позиції українських експортерів на чеському ринку.

10. У 2000–2012 рр. українсько-чеське торговельно-економічне співробітництво мало чітку тенденцію до посилення інвестиційно-виробничого співробітництва двох країн, створення спільних підприємств.

11. Протягом 2000–2012 рр. українсько-чеському політичному та економічному діалогу заважав ряд внутрішніх проблем, що існували в Україні: узурпація влади провладними політичними силами, придушення опозиційних сил, соціальна нерівність та радянське комуністичне минуле.

12. На українсько-чеське міждержавне співробітництво протягом 2000–2012 рр. суттєво впливало питання "Ямбурзької" заборгованості перед Чеською Республікою та зволікання його вирішення Україною.

13. На відносини України і Чехії впливав російський фактор. На думку чеської політичної еліти, Росія в енергетичних відносинах робила політичний тиск, щодо прийняття Україною зовнішньополітичних рішень. Це значно гальмувало співпрацю з ЄС.

Список використаних джерел

1. Матеріали до звіту про роботу Посольства України у Чеській Республіці в частині торговельно-економічного співробітництва у 2000 р. // Справа № 23/456 від 26.12.2000р. – 17 с.
2. Матеріали до звіту про роботу Посольства України у Чеській Республіці в частині торговельно-економічного співробітництва за 2001 р. // Справа № 10 від 27.06.2001 р. – 30 с.
3. Матеріали до звіту про роботу Посольства України у

Чеській Республіці в частині торговельно-економічного співробітництва у 2002 р. // Справа № 19/42 від 24.12.2002 р. – 37 с.

4. Матеріали до звіту про роботу Посольства України у Чеській Республіці в частині торговельно-економічного співробітництва у 2003 р. // Справа № 21/51 від 25.12.2003 р. – 38 с.

5. Матеріали до звіту про роботу Посольства України у Чеській Республіці в частині торговельно-економічного співробітництва за 2004 р. // Справа № 20 від 20.06.2004 р. – 40 с.

6. Матеріали до звіту про роботу Посольства України у Чеській Республіці в частині торговельно-економічного співробітництва за 2005 р. // Справа № 123 від 19.12.2005 р. – 50 с.

7. Матеріали до звіту про роботу Посольства України у Чеській Республіці за 2006 р. в частині торговельно-економічного співробітництва // Справа № 12/36 від 6.07.2006 р. – 18 с.

8. Гетьманчук О. Україна – Чехія: дружимо поза ЄС [Текст] // Дзеркало тижня. – 2005. – № 23. – С. 5.

9. Кіцила Л.Ю. Реалізація курсу Чеської республіки на інтеграцію до Європейського Союзу [Текст]: автореф. дис. ... канд. політичних наук. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2004. – 18 с.

10. Корсак Р. В. Українсько-чеське міждержавне співробітництво в 1991–2005 рр. [Текст]. – Ужгород: Гражда, 2007. – 208 с.

11. Устич С. У русі успішного співробітництва [Текст] // Політика і час. – 2001. – № 3. – С. 3–7.

12. Федурця В. П. Система регулювання зовнішньоекономічних зв'язків у Чеській Республіці: досвід організації для України [Текст]: автореф. дис. ... канд. економічних наук. – Ужгород: УЖНУ, 2006. – 20 с.

13. Цуп О.В. Чеська Республіка і Україна в міждержавних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ ст. [Текст]: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.02 / О. В. Цуп; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2009. – 20 с. – укр.

14. Черник П. Україна в геополітичних концепціях Чехії та Словаччини ХХ ст. [Текст] // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – Львів: "Львівська політехніка", 2009. – Вип. 21. – С. 172–179.

15. Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2006 // MVZ ČR. Bilaterální vztahy České republiky, 2007. – 474 s.

16. Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2007 // MVZ ČR. Bilaterální vztahy České republiky, 2008. – 482 s.

17. Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2008 // MVZ ČR. Bilaterální vztahy České republiky, 2009. – 440 s.

18. Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2009 // MVZ ČR. Bilaterální vztahy České republiky, 2010. – 610 s.

19. Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2010 // MVZ ČR. Bilaterální vztahy České republiky, 2011. – 397 s.

References

1. Materialy' do zvitru pro robotu Posol'stva Ukrayiny' u Ches'kij Respublici v chasty'ni torgovel'no-ekonomichnogo spivrobotny'ctva u 2000 r. // Sprava № 23/456 vid 26.12.2000r. – 17 s.
2. Materialy' do zvitru pro robotu Posol'stva Ukrayiny' u Ches'kij Respublici v chasty'ni torgovel'no-ekonomichnogo spivrobotny'ctva za 2001 r. // Sprava № 10 vid 27.06.2001 r. – 30 s.
3. Materialy' do zvitru pro robotu Posol'stva Ukrayiny' u Ches'kij Respublici v chasty'ni torgovel'no-ekonomichnogo spivrobotny'ctva u 2002 r. // Sprava № 19/42 vid 24.12.2002 r. – 37 s.
4. Materialy' do zvitru pro robotu Posol'stva Ukrayiny' u Ches'kij Respublici v chasty'ni torgovel'no-ekonomichnogo spivrobotny'ctva u 2003 r. // Sprava № 21.51 vid 25.12.2003r. – 38 s.
5. Materialy' do zvitru pro robotu Posol'stva Ukrayiny' u Ches'kij Respublici v chasty'ni torgovel'no-ekonomichnogo spivrobotny'ctva za 2004 r. // Sprava № 20 vid 20.06.2004 r. – 40 s.
6. Materialy' do zvitru pro robotu Posol'stva Ukrayiny' u Ches'kij Respublici v chasty'ni torgovel'no-ekonomichnogo spivrobotny'ctva za 2005 r. // Sprava № 123 vid 19.12.2005 r. – 50 s.
7. Materialy' do zvitru pro robotu Posol'stva Ukrayiny' u Ches'ki Respublici za 2006 r. v chasty'ni torgovel'no-ekonomichnogo spivrobotny'ctva // Sprava № 12.36 vid 6.07.2006 r. – 18 s.
8. Get'manchuk O. Ukrayina – Chexiya: druzhy'mo poza YeS [Tekst] // Dzerkalo ty'zhnya. – 2005. – № 23. – S. 5.
9. Kicy'la L.Yu. Realizaciya kursu Ches'koyi respubliki' na integraciyu do Yevropejs'kogo Soyuзу [Tekst]: Avtoref. dy's.... kand. polity'chny'x nauk. – L'viv: LNU im. I.Franka, 2004. – 18 s.
10. Korsak R.V. Ukrayins'ko-ches'ke mizhderzhavne

spivrobitny'ctvo v 1991–2005 rr. [Tekst]. – Uzhgorod: Grazhda, 2007. – 208 s.

11. Usty'ch S. U rusi uspnishogo spivrobitny'ctva [Tekst] Polity'ka i chas. – 2001. – № 3. – S. 3–7.

12. Fedurcya V. P. Sy'stema reguluvannya zovnishn'oeconomicny'x zv'yazkiv u Ches'kij Respubliki: dosvid organizatsiyi dlya Ukrainy' [Tekst]: avtoref. dy's. ... kand. ekonomichny'x nauk. – Uzhgorod: UzhNU, 2006. – 20 s.

13. Czup O.V. Ches'ka Respublika i Ukrainy v mizhderzhavny'x vidnosy'nax kincy XX – pochatku XXI st. [Tekst]: avtoref. dy's. ... kand. ist. nauk: 07.00.02 / O.V. Czup; L'viv. nac. un-t im. I.Franka. – L., 2009. – 20 s. – ukp.

14. Cherny'k P. Ukrainy v geopolity'chny'x koncepciyax Chexiyi ta Slovachy'ny' XX st. [Tekst] // Ukrainy'ska nacional'na ideya: realiyi ta perspekty'vy' rozvy'tku. – L'viv: "L'viv's'ka politexnika", 2009. – Vy'p. 21. – S. 172–179.

15. Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2006 // MVZV ČR. Bilateralní vztahy České republiky, 2007. – 474 s.

16. Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2007 // MVZV ČR. Bilateralní vztahy České republiky, 2008. – 482 s.

17. Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2008 // MVZV ČR. Bilateralní vztahy České republiky, 2009. – 440 s.

18. Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2009 // MVZV ČR. Bilateralní vztahy České republiky, 2010. – 610 s.

19. Zpráva o zahraniční politice ČR za rok 2010 // MVZV ČR. Bilateralní vztahy České republiky, 2011. – 397 s.

Korsak R. V., candidate of historical sciences, professordepartment of tourism infrastructure and services, Uzhgorod National University (Ukraine, Uzhgorod), korsakr@inbox.ru

Ukrainian–Czech relations in the process of transformation of Central and Eastern Europe: commerce and economic cooperation kontenst (2000–2012)

The article at first in Ukrainian historiography the comprehensive analysis of the Ukrainian–Czech trade and economic cooperation in the development process of transformation of Central and Eastern Europe (2000–2012). The study preferred historical research methods: historical–genetic, historical, comparative, historical and synthetic, historical and diachronic, empirical analysis. The study accounted for archival materials, published documents and works of Ukrainian researchers.

In terms of major geopolitical changes in Europe, the Czech Republic remains an important political and economic partner of Ukraine. In turn, the Czech Republic considers Ukraine as a European country, which depends on stability in Central and Eastern Europe, supports the aspirations of our country's integration into European structures and NATO.

The author concludes that the trade and economic cooperation hindered internal problems that existed in Ukraine: 1) dictatorship in domestic politics, as manifested in the suppression of political opponents; 2) social inequality, which has become an obstacle to the achievement of the internal consistency of Ukrainian society; 3) Soviet past, which significantly affect the cooperation with the Czech Republic.

Keywords: Ukraine, Czech Republic, EU, NATO, the Visegrad group Yamburgskoye agreement, Ukrainian–Czech trade and economic relations, political cooperation.

Корсак Р. В., кандидат исторических наук, доцент кафедры туристической инфраструктуры и сервиса, Ужгородский национальный университет (Украина, Ужгород), korsakr@inbox.ru

Украинско–чешские отношения в трансформационных процессах Центрально–Восточной Европы: торгово–экономическийконтенст сотрудничества (2000–2012 гг.)

Впервые в украинской историографии осуществлен комплексный анализ исследования украинско–чешского торгово–экономического сотрудничества в условиях развития трансформационных процессов Центральной и Восточной Европы (2000–2012 гг.). В исследовании отдано предпочтение историческим методам исследования: историко–генетическом, историко–сравнительном, историко–синтетическом, историко–диахронном, эмпирическому анализу т.п. Основу исследования составили архивные материалы, опубликованные документы и работы украинских исследователей.

В условиях серьезных геополитических изменений в Европе, Чехия, остается важным политическим и экономическим партнером Украины. В свою очередь, Чехия рассматривает Украину как европейскую страну, от которой зависит стабильность в Центрально–Восточной Европе, поддерживает стремление страны интегрироваться в европейские и евроатлантические структуры.

Автор пришел к выводу, что торгово–экономическому сотрудничеству мешали внутренние проблемы, существовавшие в Украине, а именно: 1) диктатура во внутренней политике, которая проявлялась в подавлении политических оппонентов; 2) социальное неравенство, что стало препятствием в достижении внутренней стабильности украинского общества; 3) советское прошлое, которое существенно влияло на сотрудничество с Чехией.

Ключевые слова: Украина, Чехия, ЕС, НАТО, Вишеградская группа, Ямбургское соглашение, украинско–чешские торгово–экономические отношения, политическое сотрудничество.

УДК 930.1:378.4(477)“2002/2011”

* * *

Березанська І. М.

аспірантка кафедри історії та культури України,
Переяслав–Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди
(Україна, Переяслав–Хмельницький),
berezanska.i@mail.ru

ІННОВАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО–ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ТА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ ВИЩИХ ПЕДАГОГІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ І–ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ (2002–2011 РР.) У ТРАКТУВАННІ ВІТЧИЗНЯНИХ ДОСЛІДНИКІВ

Проведено історіографічний аналіз літератури 2002–2011 рр., присвяченої вищим педагогічним навчальним закладам України І–ІІ рівнів акредитації, зокрема інноваціям у навчально–виховному процесі та системі управління сферою вищої освіти. При дослідженні даної проблеми використовувалися методи аналізу і синтезу, проблемно–хронологічний, історико–порівняльний.

Виявлено, що сучасний стан навчально–виховного процесу та системи управління освітою вищих педагогічних навчальних закладів України І–ІІ рівнів акредитації досліджено недостатньо. Питання історії розвитку даних вузів дослідники торкалися побіжно, в контексті висвітлення становлення і розвитку всієї системи вищої освіти України.

Ключові слова: інновації, педагогічні вищі навчальні заклади, навчально–виховний процес, система управління освітою.

Вища освіта сьогодні переживає значні труднощі пов'язані з переходом до ринкової економіки, що вимагає змін пріоритетів у системі навчання і виховання, зокрема змін у навчально–виховному процесі та системі управління освітою. Вищі педагогічні навчальні заклади України І–ІІ рівнів акредитації не можуть стояти осторонь інтеграційних процесів в європейській освітній простір, оскільки є складовою сучасної системи вищої освіти України. Приєднання України до Болонського процесу висуває перед вищими навчальними закладами І–ІІ рівнів акредитації нові вимоги до цілей, змісту і результатів навчання від яких залежить якість надання освітніх послуг.

Метою даного дослідження є вивчити стан наукової розробки проблеми у сучасній українській історіографії. Питанню інновацій у навчально–виховному процесі та системі управління сферою вищої освіти присвячено публікації сучасних дослідників С.Андрейчука [1], Н.Батечко [2], І.Бачевської [3], О.Бордюг [4], О.Горуненко [10], І.Дичківської [5], С.Домбровської [6], Н.Жаркової [7], В.Іштукіна [3], О.Кіашко [8], Л.Маркіної [9], О.Навроцького [11], О.Науменко [12], Ю.Перинського [13], О.Попенко [14; 15], О.Поступної [16], В.Радченка [17], С.Салиги [18], П.Селюка [19], І.Сікорської [20], О.Скубашевської [21; 22], В.Шевченка [23], С.Шевченко [24]. Дані дослідження присвячені питанням впровадження у початковий процес інформаційно–комунікаційних технологій, кредитно–модульної та модульно–рейтингової системи оцінювання знань студентів, модернізації системи управління освітою.

Значний науковий інтерес у дослідженні інноваційних педагогічних технологій становить навчальний посібник І.Дичківської “Інноваційні педагогічні технології” [5], у якому розкрито загальні засади педагогічної інноватики, сутність і особливості педагогічної технології, інноваційна діяльність педагога. Недоліками інноваційної діяльності в педагогічній